

SLOVENSKI NAROD.

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
 „ pol leta 4 „ — „
 „ četrt „ 2 „ 20 „

Po pošti:

za vse leto 10 g. — k.
 „ pol leta 5 „ — „
 „ četrt „ 2 „ 60 „

Vredništvo in opravništvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Oznanila:

Za navadno dvestopno vrsto se plačuje:
 6 kr. če se tiska 1krat,
 5 „ „ „ 2krat,
 4 „ „ „ 3krat,
 večje pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 30 kr.

Prihodnji list „Slov. Nar.“ zarad novoletnih praznikov izide v četrtek zjutraj.

Novoletni list do razkosanih Slovencev.

Časniki imajo navado, da ob novem letu prinašajo pregled političnega stanja, katero zastopajo. Tudi mi se hočemo držati te navade. Bila je do novejših časov v slov. težnjah lepa edinstvo in složnost, ktera se vsak dan bolj zgloblja; bila je v njih pravost in pravna resnoba, ktero začenjamo pogrešati. — Kdo kali mir? Kdo ravna krivo? Ta vprašanja bodo takoj postavile naše stranke, in vsaka bo dolžila drugo, svojih slabosti ne bo hotela nobena priznati, kar se nas je lotila nekaka skušnjava nezmotljivosti. Stari Slovenci bodo dolžili mlade, mladi stare, in vendar v istini niti starih niti mladih Slovencev. Kdor misli, da „Slov. Narod“ vzdržujejo mladi Slovenci, moti se; njegovi materialni podporniki so isti poštenja vredni možje, ki so se že pred 20 leti zbirali okolo „Novic“, ktere zdaj mislijo, da so glasnik starih in edino pravih Slovencev. Če tudi v „Slov. Nar.“ včasih zaide kako subjektivno mnenje, na splošno njegovo vedenje imajo in bodo zmerom imeli vpljiv njegovi utemeljitelji in ti niso graški ali dunajski dijaki, ne ljubljanski mladi nezadovoljneži, nego domoljubi že dalje, kakor iz dobe našega konstitucionalizma. Naš list ne „živi od škandalov“; če jih drugi delajo in jih on ne odobrava, ni jim časnik kriv, ampak oni, ki mu priliko usiljujejo grajati njih nedoslednosti. „Slov. Nar.“ bi se ne bil ustanovil kot organ slovenskih domoljubov, ako bi se ne bilo pokazalo, da so poprejšnji politični organi slovenski hodili pot, ki ne pelja do blagra narodovega. Ker so slovensko akcijo bile vzele v roke le nekatere osebe ne ozirajoče se na večino mislečega naroda, in ker so te osebe storile obilo nedoslednosti narodu škodljivih, ni ostalo nesebičnim ustanovnikom „Slov. Nar.“ družega, nego stopiti v pošteno opozicijo, in to ne iz trmoglavosti, nego iz čiste ljubezni do naroda. To razkolništvo bo s časom koristilo, kajti naj naši neprijatelji ne mislijo, da mi opozicijo delamo „à tout prix“, da nam

je za nadvlado: lastniki in delavci našega lista so do zdaj 3. leto doprinašali samo žrtve; časti in dobička ni nihče iskal, še manj pa našel. Oponaša se „Slov. Nar.“ prenagljenost, vendar kdor pozna zdanje tekmeštvo avstrijskih narodov, bode pritrtil, da s polzevim korakom ni mogoče o pravem času z drugimi tekmeči priti do cilja. Naš narod je po tisočletni sužnosti nevarno otrpnel: da ga izbudiš, moraš mu dati krepkega zdravila, ne pa homeopatičnih kroglic. — Oponaša se našemu listu, da včasih cika po nevarnem liberalizmu; nasprotno učé očitavanja iz nemških in nemškutarških taborov, ki nam oponašajo, da se še nismo emancipirali od „črnuhov.“ Mi ne tajimo, da bi radi hodili v lepi složnosti z duhovništvom, ktero čislamo kot izvrsten steber naše narodnosti, ali zopet mu svetujemo, naj ono ne išče nikjer druge zvez, nego v narodu, ktereга podučuje in z vzvišenim svojim poslanstvom posvečuje. Mi nismo in ne bomo podkopavali večnih resnic, niti se uprli napravam in obredom cerkve, ktere udje so naši rojaki, ako pa ne polemiziramo zoper napada cerkvenih nasprotnikov, držimo se samo svojega načela, po katerem nismo ustanovljali cerkveno-političnega časnika. Če je duhovništvu tacega treba, našlo bode gotovo dovolj dušnega in materialnega zaklada v svojih krogih. Kako bi se tudi mi mogli postaviti za odvetnika duhovskih koristi, saj kakor skušnjava učé, sami niso še našli kompasa v novem ustrojstvu držav. Kteri stranki naj bi se pridružili, ali oni ktero reprezentuje „Volksfreund“, in ktero „Vaterland“ pobija; ali pa bi šli za onimi, kteri kažejo na reforme kakor Michelis, Döllinger in dr., ali pa bi morebiti bolje pogodili, ko bi šli za stranko jezuitsko? Kolikor mi poznamo večino slov. pridnega duhovništva, ne ugajalo bi jim slednje. Utegnili bi se kot privrženci imenovane stranke najti nekteri mlajši „feuerbrandi“, ali bojimo se, da se bodo ti sami izneverili načelom, ktera pridiguje „civiltà cattolica“, in dvomljivo je, ali se bodo tudi ti tako dobro počutili v svojem stanu kakor zdaj, ako obveljajo taka absolutistična načela. — Da tudi „Daničinega“ stališča duhovniki enoglasno ne odobravajo, učé prikazen, da se „Zg. Danica“ ni mogla pomakniti na dnevno obzo-

rišče, temuč da še zmerom namestu vsaki dan zasije samo vsaki teden. — Težko se je tudi držati cerkvenih strank, ker so veči del odvisne od episkopata; da pa ta v političnih zadevah ni edinih misli, vé vsak svetovnjak in nesvetovnjak. V nekterih deželah je episkopat naroden, v drugih ne; nekteri škofje objemajo zdrav napredek, drugi ne; nekteri so prav ortodoksni v pastirskih listih, ali po svojem ravnanji zopet ovrčajo svoje naredbe. Mislimo, da si je „Slov. Nar.“ zaslužil zahvalo vsacega nepristranskega sodnika, da v list ni spravljal meteža, kteri bi več škodoval, nego koristil našemu narodu. O tem pa smejo biti naši bralci prepričani, da naš list nikdar ne bode njih vesti opravljal v kolizije in da bode služil onemu duhu, ki veje iz zgodovine cerkve, a ne iz intolerantnih glav.

Da se vrnemo zopet k politični strani našega organa, še enkrat izpovedujemo, da bomo krepko stali za zedinjeno Slovenijo, ktera ni več tako oskrunjena, kakor nasprotniki našega organa trdé. Omadeževali so jo marsikteri njeni ljubitelji z oprezovalnostjo, neodločnostjo itd.; oni sami bi jo radi ljubili po svoje, nam pa Slovenija ni kakšno preširno dekle, nego častitljiva mati, in mater ljubiti ima dolžnost ter pravico vsak njen sinko.

Naša političnih načel mi ne zajemamo iz najnovejših državljanskih besednjakov, temuč iz zgodovine in skušnje, in če ju do zdaj še nismo mogli tako krepko razvijati, kakor bi radi, nismo vsega krivi mi, nego tudi naši rojaki sami, kteri nam ne podpirajo tako, kakor je treba, da more časnik dobiti dobro izraženo obličje. Naj torej vsak domoljub vsaj v nekaterih stvarih čuje našemu prizadevanji svoje moči, duševne in materialne in naš list bode krepak ter moč, bramba in tolažba našemu narodu. To je ravno krivo, da naša reč prepočasno napreduje, ker je preveč apatije v marsikterem naših izobraženih rodoljubov, prevelika občutljivost in zavist, ako nov boritelj stopi na oder in za hrabrost dobi kakšno ploskavico. Kdor se ni naučil trpeti poleg sebe tekmecev, naj nikar ne hodi v javnost. Te slabosti so na svetlo prišle v ljubljanskem in goriskem deželnem zboru, te slabosti se javljajo v slo-

Listek.

Dr. Lovro Vogrin, stolni prošt itd. labodskega kapiteljna.

(Nekrolog; spisal Davorin Terstenjak.)

Nemila smrt nam vsako leto potrga eden ali drugi cvét, ki je blagi duh razširjal na cerkvenem ali narodnem polji. Letos obžalujejo štirski Slovenci zgubo moža, koji je bil da s Horacijem govorim: *integer vitae*, ki je živel zvesto svojemu svetemu in vzvišenemu poklicu, ki je bil časten kot duhovnik in narodnjak. Ako se lotim tukaj kratko njegovo življenje popisati, ne treba mi držati se stare prislovice: *de mortuis nil nisi bene* (o mrtvih samo dobro). Sicer ta prislovica ima krščansko koreniko, ali ne velja za vse razmére, v kterih je eden ali drug pokojnik živel, ker ako pokojnik ni izpolnil mesta, na ktero ga je postavila božja previdnost, in zlasti če je to mesto bilo važno za razne razmere človečjega delovanja, ima životopisec dolžnost držati se družega ravno tako izpričanega in opravičenega načela: *de mortuis nil nisi vere* (o mrtvih samo resnico). Kar je do-

brega in resničnega v življenji pokojnega moža, kteremu hočem s temi vrsticami odplačati nekaj hvaležnosti, hoče naslikati moje slabo pero, ki se žalosti tresé zarad tako nepričakovane zgube, naslikati v tolažbo prijateljev rajnega in v posnemo še živečih in prihodnjih slovenskih služabnikov oltarja.

Rajni stolni prošt dr. Lovro Vogrin se je narodil 6. Avgusta 1810. v Senarski vesi fare sv. Trojice v Slovenskih goricah. Stariši so mu bili pošteni kmetovalci, ki so svojemu sinku zgodaj že vcepili strah božji in pridnost. Te lepi dve lastnosti ste rajnega tudi spremljali vse njegovo življenje, on je bil pobožen brez binavščine, ali zraven tega zmirom vedrega, vselega duha, in priden, marljiv, delaven, kakor malo kter človek. On si je dobro zapomnil Horacijevo: *Nulla dies sine linea*. Početne šole je obiskaval v svoji rojstni fari, gimnazijske pa v Mariboru. V vseh je izvrstno napredoval, in nahajamo ga v perjih med onimi: *qui praemio donati sunt*; ali: *his proxime accesserunt* t. j. med najboljšimi šolarji. Kot dijaka so ga čislali njegovi učitelji in še učenci zavoljo njegovega poštenega in resnega obnašanja. Pripovedal mi je eden še njegovih živečih součencev, vrli slovenski

pisatelj Jože Hašnik, ki je z njim stanoval več let, da rajni Vogrin nikdar ni gledal na dijaške igre, marveč prosti čas je obračal ali za sprehajanje, ali za učenje; — brez knjige ga je redko kdo videl. Za to je bil pogosto prošén za podučevalca drugim dijakom, in dva brata Gödelna, Rudolf in Herman, ki sta dospela do visokih časti, še sedaj hvaležno govorita o blagem trudu in prizadevanji svojega nekdanjega inštruktorja.

Modroslovne šole je dovršil v Gradcu tudi z najboljšim uspehom, in lepega mladeniča ni motil šum ni veselice velikega mesta; njegovo najljubše bivališče je bila: knjižnica, v kteri je z mirnim in poskušajočim duhom nabiral si znanosti za življenje, ali varno in previdno, da si ni okužil ni uma ni srca. Ostra pravost je že mladeniča Vogrina spremljala po vseh potih izobraženja in ostudno mu je bilo berilo knjig, v kterih ni véel zdrav in povzdigajoč duh.

Na graškem vseučilišči so dijaki iz mariborske gimnazije dospévši od nekđaj bili čislani, in res je pošiljalo to učilišče ženialne glave v visoke šole, posebno iz slovenskega plemena. Tudi takrat, ko je naš Vogrin opravljal svoje študije, bil je krasen venec slovenskih dijakov na graškem vseučilišči; med umrlimi

ako bi občinski odbori sklenili, da se imajo pošiljati goposkam edino le slovenska pisma in da isto tako tudi c. kr. gosposke pošiljajo občinam le slovenska pisma, in ako bi se taki sklepi razglašali po slovenskih časopisih s tem pristavkom, da se bo tudi vsak primerljaj dal v slovenske časopise, ko bi c. kr. gosposke občinska slovenska pisma reševale v nemščini — ako bi se tako ravnalo, gotovo bi se c. kr. gosposke slovenskega uradovanja poprijele ter bi se poprijeti morale, in še celo nobene postave ali nobenega ukaza bi zaradi tega ne trebalo. — Ako pa ostanejo občinska starešinstva, duhovnije in posamezne stranke v svojem občenju s c. kr. uradi pri starem kopitu, t. j. če ne skazujejo same domačemu jeziku več časti in pravičnosti kot dosihmal, stane slovenščina za duri kakor do zdaj, in sicer ne po zadolženju c. kr. uradnikov, ampak zaradi nemarnosti, mlačnosti in bojzljivosti ljudstva samega. — Tako mi je razložil in pojasnil politični uradnik sam vzroke, ktere zapirajo slovenščini pot v uradnije in v šolo, kateri bi se pa dali prav lahko odstraniti, ako nam je res kaj mar za čast in povzdigo domačega jezika in za blagor ljudstva. — Ker se bodo v kratkem osnovali na Kranjskem velike občine z najmenj po 3000 duš v eni občini, se mi je tem bolj potrebno zdelo, javno povedati napake, ki jih je treba do čistega odpraviti, ako hočemo kedaj dejansko to doseči kar na papirji že imamo. — Treba bo posebno na to paziti, da se pri stvarjenji novih občin in pri volitvah občinskih odborov, starešinstev in županov ne bodo vrivali taki ljudje, ki so ali v šoli, ali pri vojaki ali kjer si bodi vjeli par nemških besedi, ki jih imajo pri vsaki priložnosti na jeziku kakor žid ali cigan svoje poščenje. — Naj se pri volitvah novih županov in občinskih svetovalcev posebno gleda na to, da se postavijo občinam na čelo skoz in skoz pošteni slovenski narodnjaki, nikakor pa ne taki ljudje, ki imajo nemščino za skrivno razodenje občanske sreče, in človeške omike ter izobraženosti. — Veči del si bodo morale velike občine za pisarska opravila najeti občinske tajnike ali pisarje; naj ne jemljejo nemškutarskih pokvek in naj stavijo temeljito znanje slovenskega jezika v govoru in pisavi kot prvi in neogibni pogoj vsakemu, ki se bo glasil za občinsko tajništvo. — Politično društvo „Slovenija“ pa bi moralo v tej reči občinam na roko iti, ter njim priporočati možé, ki naj si jih volijo za župane in takim občinam, ki bodo potrebovale pisarje, sposobne in za slovenstvo unete tajnike. — Dostavljam le še, kar mi je poprej omenjeni politični uradnik povedal, da namreč njegovemu uradu od kmečkih županov doidejo večkrat tako nerazumljivi in smešni nemški „perihiti“, da bi se jim morale krave smejeti. Ali bi ne bilo pametneje in poštenje, da taki ljudje pišejo v svojem jeziku, kterega jih je majka učila in ki ga govore od otročjih let? — Ali ne, oni se raje spakujeje kot papige, ter sami sebi in slovenskemu narodu sramoto delajo, in so tako bebasti, da mislijo s svojim nemškim klobasanjem pred svetom se skazati, da jih je veter nemške kulture obletel. Vsak poštenjak bodi si Nemec, Slovenec, Lah ali kdor koli mora take reveže le obžalovati, nikakor pa jih ne more čislati. — Čas je, da se tudi Slovenci začnemo s Slovanstvom ponášati, kakor se rad pobaha Anglež in Magjar s svojo narodnostjo, — spoštujmo se sami in spoštovali nas bodo drugi ter nas ne več psovali kot hlapčevski narod. Surova fanaška sila nam je pred mnogimi stoletji našo politično svobodo zadržala, ki si jo moramo z duševnimi močmi in v vzajemnosti z mnogobrojnimi slovanskimi brati zopet pribojevati. — Glede duhovenstva bi pa skoro najlaglje „Danica“ spregovorila tehtno besedo, da se odpravi nemško uradovanje pri duhovnijah. Naša duhovščina sluje kot najmočnejša podpora slovenstva, in narodni odpadniki in nemškutarski liberalci jo črtijo in grde zaradi njenega domoljubja. — Evo priliko, ki je ni lepše za duhovščino, prvi korak učiniti v slovenskem uradovanji, ki gotovo najde brzo mnogo posne-manja med drugimi stanovi!

Iz Prage, 30. dec. [Izv. dop.] (Položje v Čehah.) Naše položje se da zdaj z eno besedo povedati: čakamo. To misel izrazuje denašnji „Pokrok“, kateri

nima vere, da bi se zdatno na bolje obrnilo dokler ostane kaj zdanjih vladnih oseb na krmilu. V prihodnjem letu 1870 bodo Čehi mirni. Vlada še prilike ne bo imela niti en tabor prepovedati. Z moralno močjo bode narod stal proti gmotni sili vladni. Minister Giskra ne bo imel prilike vešal (auknüpfungspunkte) iskati in rabiti, ktere je g. Svetcu za Čeha (in menda tudi za vas Slovence) obetal. Pripravljene smo sicer — pravi Pokrok — kelih izpiti do dna, ako bode moralo biti, ali neumni nismo, da bi trdoglavo izpozivali bodočnost, ki je vendar še zagrnena. Vemo kakšno ceno ima čas. Dobro, rabimo oboji čas, z naše strani dobre volje ne bo manjkalo. — Odločno kakor vselej govore tudi „Narodni Listy“, ki hladnokrvno povedo, da kader pade česka krona, kakor jo opozicija hoče, pade Avstrija. Na Českem naj bode Avstrija česka. Naša doba še le pride — ako se bode po tej cesti dalje hodilo.“ V drugem članku pravijo „N. L.“: „Ako ostane Giskra potem ne bomo imeli nič proti temu kar njegov časopis pravi, da namreč nastane životni boj med Nemci in Slovani. Dozdaj smo zmerom le hoteli, da so mirno Nemci záse in mi záse. Ustavoverni niso s tem zadovoljni. Dobro. Mi zaznamovamo že denes v oči vsega sveta, da so ustavoverni bili tisti, ki so hoteli imeti narodni boj. Kdo bo zmagal? Ustavoverni nemorejo. V Filippi se vidimo.“

Menim da iz glasov teh listov, kateri so na tisoče med českim narodom razširjeni in brani, popolnoma sprevidite kako položje je pri nas in da nas ni strah tudi Giskre ne, če prav policajminister postane.

Politični razgled.

Cesar je dal spomenico Taaffejeve ministerske stranke baje Plenerju, kot najstarešemu izmed „petorice“, Giskrovcev, odgovoriti. „N. fr. Pr.“ piše, da Taaffejeva stranka hoče po neposrednih volitvah poseben državni zbor, ki bi imel nalogo narodnosti zadovoljiti. Ko bi tega namena ne dosegel, potem bi se še le ostalo pri zdanji sistemi. Giskrova stranka pa trdi, da se je z nezadovoljno slovansko opozicijo nemogoče pogoditi, da torej tudi tacih poskušanj ni treba,

Adrese nemško-avstrijskih mest, ktere od ministerstva zahtevajo naj se „trdno drži ustave“, se množe in vladni časopisi se jako podvzujejo enake izjave priobčevati in jim velike važnost pripisavati, to se ve, isti časopisi, ki so za nasprotne mnogoštevilne glasove vselej gluhi ostali.

Magjari, kateri se jako radi mešajo v cislajtanske zade, začenjajo naposled spoznavati, da se jim doma posel tako množi, ka je mogoče, da ga ne zmagajo. Deakov, t. j. vladni list „Naplo“, se začinja bati, kaj bo na Hrvaškem. Slovanske agitacije se tam — pravi — tako strahovito (?) šire, da se je Magjarom bati mednarodnostnega boja, za kterega se morajo takoj s previdnostjo pa tudi z energijo pripravljati. „Ung. Lloyd“ pa se enako straši graničarjev. — V zadevah vprašanja vojaške granice je tudi Andraš šel na Dunaj. Dozdaj namreč še ni v razkosovanji vojaške krajine nič storjeno, ker se ogerska in dunajska vlada ne morete pogoditi zaradi denarnih razmer, posebno zaradi gozdov v krajini.

Iz Rima se piše važna novica, da kongregacija cerkvenega zbora, ki ima verske stvari, ni nobenega predloga postavila, da naj se na koncilu kot verska resnica sklene nezmotljivost papeževa. — Važna je ta resnica, ker moremo s slovanskega narodnega stališča zadovoljni biti, da cerkveni možje v Rimu ne bodo kaj sklenili kar bi po veri že žalibog ločene Slovence, še bolj razkolilo.

Francosko ministerstvo dozda še ni sestavljeno. Ollivier pri levici ni našel podpore in več družih poslancev, katerim so bila ministerska mesta ponujana, se je odreklo.

Razne stvari.

* (Davek) je v Avstriji počez za 159 procentov več kakor je bil pred 80. leti. Leta 1788 je Štajersko plačevalo gruntnega davka 1,051.099 gld., a l. 1865 že 2,042.014. Kranjsko l. 1788 435.243, a l. 1865 že 703.858.

* (Hranilnica v Ormužu). Znano je, da je bilo v tabor pri Ormužu zbrano ljudstvo izreklo željo, naj bi se za ondotno okolico napravila posebna hranilnica. Ljudstvo se je kasneje že dolgo pogovarjalo o tej napravi in o nje ni očitni potrebi in koristi. Oglašali so se že možje, ki so hoteli svoje denarje in posestna zaupati damači Hranilnici, da se stvar in taborski sklep predolgo ne zakasni, porok nam je rodoljubni predsednik ormuške čitalnice in taborskega odbora, g. dr. Petovar, ki je hranilnico na taboru trdo temeljito zagovarjal. Iz Ormuža se nam je pisalo, da g. Petovar marljivo pripravlja, zlasti da izdeluje pravila. Ker smo čuli da si g. dr. Petovar v izgled naroča pravil iz Českega, rodila se nam je misel, da hoče g. Petovar ormuško hranilnico osnoveti po načelih českizaložnic. Kakor se nam to dobro zdi, vendar bi radi povedali da ministerstvo mariborskim Slovcem ni dovolilo založnice, dasiravno so bili izdelali pravila, kakoršna so se bila na Českem brez ovir potrdila, in da bi torej morebiti tudi Ormužanom založnice ne dovolilo. dobro je sicer če se še enkrat potrka na ministerska vrata še boljše pa če se v Ormužu takoj odpre hranilnica, ktero ljudstvo težko pričakuje in vlada braniti ne more.

* (Nova čitalnica). Slišimo, da se bo v Šmarji na dolnjem Štirske v kratkem odprla nova slovenska čitalnica. Dobro nam došla!

* (Matične knjige) so se začele razpošiljati. Družniki dobijo: Letopis, kterega je vredil g. dr. Costa (brez koledarja), Schödlerjevo fiziko in Vodnikove pesmi. Od slednjih smo dozda mislili, da jim bo dodan komentar, Vodnikov životopis in morebiti tudi nektore nektore prozaične stvari — pa smo se motili.

* (Non possumus!) Zadnje oficijelno sporočilo o XVI. odborovi skupščini Matice slovenske imatale oddelek: „O prešnjem predlogu g. dr. J. Vošnjaka: „Odbor sl. Matice sklene: 3000 zemljevidov slovenskih dežel g. Kozlerja podariti slov. pol. društvu v Mariboru“ — so pismeno razdeli svoja mnenja gg. Cigale, Grabrijan in Svetec, vprični odborniki ga vsestransko prevdarili ter soglasno sklenili, da se Matica v to ne more spuščati deloma z ozirom na denarstveni stan svoj, deloma na pravila itd. — Kitajska in njeni mandarini z 11 gumbami bi se lahko kaj naučili v tisti hiši na Bregu v Ljubljani, kjer se je nekda točilo metliško vino.

* (G. Teodor Napret.) dozda predsednik okrožne sodnije v Novem mestu, še poprej svetovalec v Trstu, imenovan je za dvorskega svetovalca pri najvišem sodišči na Dunaji: zdaj menda edini Slovenec pri tej toliko važni sodniji, kamor dohaja toliko pritožeb iz slovenskih dežel.

* (Vsrbski knježevini) se, kakor piše „Jedinstvo“, po raznih krajih snujejo in odpirajo od vlade podpirane nedeljske šole, ki imajo namen med prostim narodom širiti omiko.

* (Jadranska Zarja) izhaja po novem letu v večji obliki dvakrat na mesec (1 in 3 nedeljo). Za pol leta velja le 60 kr., za četrt leta 30 kr.

Tiskovna pravda „Sl. Nar.“

pred porotno sodnijo celjsko 13. decem. 1869. *)

Ko so se izžrebali porotniki gg. Kuster, Kranc, Košir, Rataj, Cemene, Šribar, Orešek, Plaustainer, Spes, Costa, Rosé in Pajek prične sodišča predsednik g. pl. Vest, kteremu sta pridružena glasovalca dež. svétnika Tomšič in Garcaroli ter perovodjo Mošé, ob 3/10 uri javno

*) Po mnogostransko izrečeni želji bomo priobčili s tiskovne obravnave proti „Slov. Nar.“ Prvo moremo prijaviti po stenografičnih zapisih g. Tanseka, drugi dve pa le po tem, kolikor je obtožencu še ostalo v spominu. Vrednik.

obravnavanje proti vredniku „Slov. Nar.“, A. Tomšiču, kterega je zagovarjal g. dr. J. Razlag. Ljudstva se je bilo nabralo polno dvorano ne samo iz mesta, ampak tudi iz daljnih selskih krajev. Predsednik je bral porotnikom v nemškem in slovenskem jeziku dotična določila porotne postave ter jih opomnil na njih dolžnost. Porotniki so prisegli nemški in slovenski, ker so se nekteri oglasili, da nemški ne umó, med tem ko se po dokončanem dokazovanji na predsednikovo vprašanje nihče ni oglasil, da bi ne bil umel slovenskih govorov obtoženčevih in zagovornikovih.

Zapisnikar prebere nemško tožbo, po kateri so obtoženi sledeči odstavki razglašeni v 92. št. „Slov. Nr.“: I. Iz dopisa iz Ljubljane 5. avg.: „Obrnimo se zdaj s kranjskega malo v Trst, kamor se tako radi oziroma, primerjaje tržaške dogodbe z našimi. „Triester Ztg.“ 3. dan t. m. po novinah „Osservatore Triestino“ piše: v nedeljo (1. dan t. m.) proti 4. uri popoldne se je mnogo ljudstva nabralo blizu lipskega trga in škofjega poslopja, kjer je tržaško in okoličansko katoliško društvo hotelo imeti prvi občni zbor. Ko so prišli družabniki, kteri so mislili iti v škofjo palačo, zaslišalo se je žvižganje in psovalne besede. Zaradi tega nezakonitega vedénja nekteri oddelki mestne policije rekó množici, ktera je bila zbrana v kapucinski kavarni ter zunaj kavarne, mimo idóčih ljudi ne napastovati. Za odgovor so bili nekteri policaji s pestmi tepeni. Potem so več teh rogoviležev polovili in oddali vojaški straži, ktera je bila v tem tudi že tje prišla. Cesta je bila zopet prosta, da so nekoliko časa ljudje mogli mirno svojim potem hoditi. A ker se je drhal pred rečeno kavarno in pred gostilnico „Tobijo“ vedno že zbirala, torej sta se zaprli kavarna in kréma, ter cesto so straže držale prosto, polovivši nekoliko nepokornežev. Polovili so jih do 30. Eden je hotel pobegniti, a šli so za njim celó v neko hišo; drug je bil policiji ušel, in prišel blizu mestnega župana dr. d' Angelija, kteri ga je nagovarjal, naj se umakne, ter prijeli so ga vstric župana. Na koliko let zopora bi bil obsojen naš poprejšnji župan dr. Kosta, ako bi vstric njega ujeli nepokojneža, kteremu bi on bil svetoval naj se umakne, kakor je necemu razsajaču svetoval tržaški župan dr. d' Angeli?

Tožba trdi, da se s tem primerjenjem oblastnijsko uradovanje v Avstriji krivo dolži protislovenske pristranosti in da se spravlja ob svojo uradno čast §. 300 kaz. zak.

II. Iz dopisa iz savinske doline 4. avgusta: „Nemški Verfassungstag, kterega osnujejo Celjani prihodnjo nedeljo, je pri nas vse ljudstvo zdramil. Prišli bodo iz Gradca, Maribora i. t. t., tudi žlahtni nemški purgari iz Slovenske Bistrice, iz Konjic in znani rogovileži iz Laškega trga ne bodo pri tem medvedovem plesu

falili. — Mi Slovenci nič kaj ne maramo za take goste, in jim tudi prav prijazno svetovamo, naj gredo raji svoje prijatelje Magjare in Turke obiskat, nam bode njihov prihod vsakokrat zdražbo delal. Odkar slovenski rod na naših tleh prebiva, imeuovala se je naša domovina vedno slovenska okrajina. Po zgodovinski krivici smo mi Slovenci padli pod oblast Štajerskega poglavarstva v Građeu, in kakor ni hotel naš štajerski poglavar nikdar slovenski poglavar biti, tudi mi Slovenci zavoljo njega nismo nikdar štajerski narod postali.“ Tožba trdi, da se je skušalo s temi stavki proti državni upravi gledé Štirske séuvati po §. 65 lit. a) kaz. zak. in da se je vladanje (regime) štirske deželne gosposke sovražno opisovalo, §. 300 kaz. zak. — V ravno istem dopisu je državno pravdníštvo zatožilo sledeči oddelek: „Kaj se hoče tedaj med nami s štajerskim narodom, kterega bog dozdej še vstvaril ni, ali mislijo res Nemci in naši nesramni odpadniki nas zveste in poštene Slovence s takimi vražami slepariti. Mi smo bili in ostajemo Slovenci: drugi prebivalci štajerske dežele pa so Nemci, spadajoči k onemu čudnemu novonemškemu plemenu, ki je denes prijatelj in zaveznik Magjarov in Turkov, največih sovražnikov in tlačiteljev slovanskega roda. Ker smo mi Slovenci prijatelji in brati po rodu in krvi onih nesrečnih pod turškim jarmom zdihajočih kristijanov, ne moremo nikdar prijatelji biti divjih Turkov, kakor tudi turških zaveznikov ne; drugač bi še mogli enkrat pod nemško komando za Turke tako svojo kri prelivati in milijone plačevati, kakor smo dozdej vselej za nesrečno nemško politiko avstrijske vlade svojo slovensko kri prelivali in za nemške trdnjave na veliki smeh pametnih Prusov milijone plačevali. Ločitev od Nemcev v političnem obziru in zedinjenje vseh Slovencev v eno deželo to je tedaj naše prvo in zadnje zahtevanje, drugač ne bomo nikdar doživeli srečnejših časov in ostali bomo, kakor smo bili dozdej — podloga tujčevi peti.“

O teh stavkih pravi tožba, da dražijo ne le k sovraštvu proti Nemcem, ampak da se zaničujejo in na posmeh stavijo tudi naredbe avstrijske drž. uprave, §. 300 in 302 kaz. zak.

III. Med „raznimi stvarmi“ se toži notica pod napisom: „nemškega agitatorja“, ki se glasi: „Nemškega agitatorja in slavnega pesnika Freiligrath-a je hotela avstrijska vlada na Dunaj privabiti in drago plačati, da bi ga uteknila med svoje verne časopisnikarje. On dozdej ni hotel iti. Pesnika bode gotovo vsak omikanec torej tudi Slovan spoštoval. Ali nemških agitatorjev nam v Avstrijo res ni treba uvažati. Koliko tacih ljudi je že nemška avstrijska vlada v našo domovino spravila in jim mastne službe dala, ktere so se iz krvavih davkov tudi večine nemških prebivalcev plačevale. Ti imajo pa potem samo zasramovanje.

Naši slovanski možje pa, ako svoje narodnosti in rodoljublja ne zatajé, morajo dostikrat stradati in preganjanje trpeti.“ V tem kratkem odstavku je našlo državno pravdníštvo hudodelstvo motenja javnega miru po §. 65, češ da se avstrijski vladi po krivem podtika nemška agitacija, Slovincem škodljiva in da se torej séuje proti državnemu upraviteljstvu.

IV. Ravno tako je „razna stvar“, ki nosi napis: „dunajske večje novine“, obtožena zaradi pregreška séuvanja po §. 300. Novičica se glasi: „Dunajske večje novine je, kakor znano, Beust vse podkupil, ktere imajo kaj veljave. Ker je „Wanderer“ v zadnjem času zašel na federalistično stališče in vlado sem ter tam prav odkrito češe, skušali so — kakor se v „Köln Ztg.“ piše — še ta list kupiti. Po sreči lastnik in vrednik do zdaj svojega političnega prepričanja še nista hotela prodati, in v državni mošnji je ostalo nekaj tisoč goldinarjev od krvavih davkov, ktere goldinarje bi bil oče Beust rad dal časnikarjem zasiuziti.“

Po vsem tem je vrednik A. Tomšič tožen, da je zato, ker je gori navedone stavke tiskom razširil, kriv hudodelstva kaljenega javnega miru po §. 65, a) in pregreška proti javnemu miru in redu po §§. 300 in 302. — Ko se je ta tožba, ki pa ima v nemški prestavi marsikaj krivo in preostro prestavljenega prebrala, prosi g. dr. Razlag besede in jo tudi dobi. (Dalje prih.)

Na prodaj

je **vinograd v Tlujskej gori, 1 uro od Slov. Bistrice**. Meri 9½ oral, vinograda samega 2½ oral. Poslopje zidano, v najboljšem stanu. Klet globoka in obokana. Najtančneje pogodbe se zvedó v notarskej pisarnici v Slovenskej Bistrici. (2)

Vinograd in zemljišče na prodaj.

Blizo Celja in Žavca, v jako prijetnem kraju, je na prodaj vinograjsko posestvo. Vinograd leži na solčno stran in meri 4 orale. Poleg njega ima posestvo 8 oral gozda, in pa okolo 6 oral travnikov, njiv in vrta. Na posestvu stoji lepa gosposka hiša, vincarija, kmetijsko pohištvo, dve vinski kleti. Tudi je ravno tam na prodaj že štoječa vinska preša.

P. n. kupci naj se izvolé obrniti do vrednika „Slov. Naroda“, kjer bodo zvedeli ceno in pa ime ter napis lastnikov. (2)

CONCORDIA

vzajemno zavarovalno društvo v Reichenbergu.

„Concordia“ zavaruje proti škodi, ktero napravi požár ali tresk, tudi proti vsaki škodi, ki se primeri pri gašenji, podiranji ali izpraznjevanji bodisi pri pohištvih za stanovanje, ali za gospodarstvo ali za fabrike, pri mašinah in pri spravljenih poljskih pridelkih.

Za Maribor in okolico se je glavno agentura izročila g. Ed. Krennerju.

Glavna agentura na Dunaji.

Oziraje se na predstoječe pismo mislim, da sem za sprejemanje ponudeb za zavarovanje kolikor najboljše priporočen in bom na vsako dotično vprašanje radostno odgovarjal.

Ed. Krenner^{m.}

Pisarnica na velikem trgu v Mariboru pod kvarno „Merkur.“